

Nastavni predmet:	POSLUŽITELJSKI OPERACIJSKI SUSTAVI
Vježba: 01	Windows Server – Rad s diskovima, dinamički diskovi, RAID
Cilj vježbe:	Upoznati učenike s radom s diskovima i postavljenjem više vrsta RAID-ova

PRIPREMA ZA VJEŽBU

Ponoviti gradivo s predavanja vezano uz rad s diskovima, particije, dinamičke diskove i RAID.

IZVOĐENJE VJEŽBE

Postupke, korištene naredbe i dobivene rezultate zadataka zapisivati u bilježnicu te odgovoriti na postavljena pitanja vezana uz vježbu.

Zadatak 1: Kreiranje diskova

- a) Pokrenuti **Oracle VM VirtualBox Manager**.
- b) Odabrati **virtualnu mašinu** vezanu za **Windows Server**.

Još NE pokretati Windows Server!

Odabrati opciju **Settings**.

(Gore u izborniku ili desni klik na Virtualnu mašinu pa Settings)

U izborniku **Settings** kliknuti na **Storage**.

Lijevi klik na **Controller: SATA**

Desno kliknuti na ikonu:

Add Hard Disk

Odabrati **Create new disk**.

Za **Hard drive file type** odabrati:

VDI (VirtualBox Disk Image)

Kliknuti **Next**.

Za **Storage on physical hard drive** odabrati:

Fixed size

Za **File location and size** odabrati:

Novi disk nazvati:

RAID0_A

Za veličinu diska odabrati **50MB** (Desno upisati **50,00MB**).

Kliknuti **Create**.

c) Ponoviti postupak da bi dodali disk **RAID0_B**

Lijevi klik na **Controller: SATA**

Desno kliknuti na ikonu:

Add Hard Disk

Odabrati **Create new disk.**

Za **Hard drive file type** odabrati:

VDI (VirtualBox Disk Image)

Kliknuti **Next.**

Za **Storage on physical hard drive** odabrati:

Fixed size

Za **File location and size** odabrati:

Novi disk nazvati:

RAID0_B

Za veličinu diska odabrati **50MB**

(Desno upisati 50,00MB)

Kliknuti **Create.**

Kliknuti **Ok.**

Zadatak 2: Novi diskovi

a) Pokrenuti **Windows Server** operacijski sustav:

Kliknuti na **Start.**

Ulogirati se kao korisnik koji ima administratorske ovlasti!

b) **Da li se pojavila kakva poruka da je npr. instaliran novi hardware ili da su instalirani novi diskovi?**

Zašto?

Komentirati u bilježnicu!

c) Pokrenuti **File Explorer.**

Da li su se tamo pojavili novi diskovi?

Zašto?

Komentirati u bilježnicu!

d) Pokrenuti **Server Manager.**

Kliknuti na **Tools** opciju.

U padajućem izborniku odabrati **Computer Management.**

Pod dijelom **Storage** kliknuti na **Disk Management.**

Da li se pojavila kakva poruka?

Možda **Initialize Disk** poruka?

Zapisati u bilježnicu (ukratko) kako glasi poruka!

Koji su diskovi ponuđeni za inicijalizaciju?

Kao opciju **Use the following partition style for the selected disks** odabrati:

MBR (Master Boot Record)

Kliknuti na **OK**.

Diskovi (**Disk1** i **Disk2**) su inicijalizirani.

e) Ponovo pokrenite **File Manager** i pogledajte da li se sada tamo vide željeni diskovi?

Zašto?

f) Uočite da su to „**Basic**“ diskovi.

Da bi ostvarili neki **RAID** da li diskovi moraju biti „**Basic**“ ili „**Dynamic**“?

Komentirati u bilježnicu zašto?

Zadatak 3: Konverzija diskova iz komandne linije - Diskpart

a) Pokrenuti **cmd** kao **administrator**!

b) U **cmd** upisati:

diskpart

Što se dogodilo?

c) U **cmd** upisati:

help

U bilježnicu zapisati što rade opcije LIST, CONVERT i SELECT!

d) U **cmd** upisati:

help list

Promotriti opcije **DISK** i **VOLUME**?

Koja je razlika?

e) U **cmd** upisati:

help convert

Promotriti opcije **BASIC** i **DYNAMIC**?

Koja je razlika?

f) U **cmd** upisati:

help select

Promotriti opciju **DISK**?

g) U **cmd** upisati:

list volume

Što se ispisalo?

h) U **cmd** upisati:

list disk

Trebali bi biti navedeni:

Disk0

Disk1

Disk2

Uočite razliku u veličini diskova!

i) U **cmd** upisati:

select disk 1

Što se ispisalo?

U **cmd** upisati:

convert dynamic

Da li se ispisala neka poruka?

j) Ponoviti postupak za **Disk 2**:

U **cmd** upisati:

select disk 2

U **cmd** upisati:

convert dynamic

k) U **cmd** upisati:

exit

pa još jednom:

exit

l) U **Disk Management**-u pogledati da li su **Disk 1** i **Disk 2** postali **dinamički (Dynamic)** diskovi.

Zadatak 4: RAID0

a) U **Disk Managementu** desni klik na **Disk 1**.

Koje opcije su se pojavile? Ukratko zapisati u bilježnicu!

b) Desni klik na **Unallocated** kod **Diska 1**.

Koje opcije su se sada opcije pojavile?

Odabrati:

New Striped Volume.

Kliknuti **Next**.

Pojavio se prozor u kojem je lijevo selektiran **Disk1**.

Dodati još **Disk 2** da bi ostvarili **RAID0**:

Lijevo odabrati **Disk 2** i kliknuti **Add**.

Kliknuti **Next**.

Za **drive letter** odabrati slovo **S** (kao **Striping**).

Kliknuti **Next**.

Ako nije označena, označiti opciju „**Perform a quick format**“.

Ostale opcije neka budu:

File system: **NTFS**

Allocation Unit size: **Default**

Volume label: **RAID0_Striping**

Kliknuti **Next**.

Kliknuti **Finish**.

c) Pokrenuti **File Manager**.

Da li se sada pojavio volumen naziva **RAID0_Striping**?

d) Desni klik na **RAID0_Striping**.

Odabrati **Properties**.

U tabu **General** pogledati **kapacitet (Capacity)**.

Koje su prednosti za RAID0?

Zadatak 5: Kreiranje diskova za RAID1

a) **Ugasiti Windows Server!**

b) Odabrati **virtualnu mašinu** vezanu za **Windows Server**.

Odabrati opciju **Settings**.

U izborniku **Settings** kliknuti na **Storage**.

Lijevi klik na **Controller: SATA**.

Desno kliknuti na ikonu:

Add Hard Disk

Odabrati **Create new disk**.

Za **Hard drive file type** odabrati:

VDI (VirtualBox Disk Image)

Kliknuti **Next**.

Za **Storage on physical hard drive** odabrati:

Fixed size

Za **File location and size** odabrati:

Novi disk nazvati:

RAID1_A

Za veličinu diska odabrati **50MB (Desno upisati 50,00MB)**.

Kliknuti **Create**.

c) Ponoviti postupak da bi dodali disk **RAID1_B**.

Lijevi klik na **Controller: SATA**

Desno kliknuti na ikonu:

Add Hard Disk

Odabrati **Create new disk**

Za **Hard drive file type** odabrati:

VDI (VirtualBox Disk Image)

Kliknuti **Next**.

Za **Storage on physical hard drive** odabrati:

Fixed size

Za **File location and size** odabrati:

Novi disk nazvati:

RAID1_B

Za veličinu diska odabrati **50MB**.

(Desno upisati 50,00MB)

Kliknuti **Create**.

Kliknuti **Ok**.

Zadatak 6: RAID1

a) Pokrenuti **Windows Server** operacijski sustav.

Kliknuti na **Start**.

Ulogirati se kao korisnik koji ima administratorske ovlasti.

b) Pokrenuti **Server Manager**.

Kliknuti na **Tools** opciju.

U padajućem izborniku odabrati **Computer Management**.

Pod dijelom **Storage** kliknuti na **Disk Management**.

Koji su diskovi ponuđeni za inicijalizaciju?

Kao opciju „**Use the following partition style for the selected disks**“ odabrati:

MBR (Master Boot Record)

Kliknuti na **OK**.

Diskovi (**Disk3 i Disk4**) su inicijalizirani.

c) Da bi ostvarili **RAID1** diskovi moraju biti **dinamički (Dynamic)**.

Treba napraviti **konverziju** diskova iz „**Basic**“ u „**Dynamic**“.

U **Disk Managementu** desni klik na **Disk 3**.

Odabrati opciju:

Convert to Dynamic Disk

U prozoru koji se pojavio odabrati **Disk3 i Disk4**.

Kliknuti **Ok**.

Uočite da je konverzija diskova izvedena iz grafičkog sučelja (za razliku od konverzije koja je rađena za RAID0)!

d) U **Disk Managementu** desni klik na **Disk 3**.

Odabrati opciju:

New Mirrored Volume

Kliknuti **Next**.

Pojavio se prozor u kojem je lijevo selektiran **Disk3**.

Dodati još **Disk 4** da bi ostvarili **RAID1**:

Lijevo odabrati **Disk 4** i kliknuti **Add**.

Kliknuti **Next**.

Za **drive letter** odabrati slovo **M** (kao **Mirroring**).

Kliknuti **Next**.

Ako nije označena, označiti opciju „Perform a quick format“.

Ostale opcije neka budu:

File system: **NTFS**

Allocation Unit size: **Default**

Volume label: **RAID1_Mirroring**

Kliknuti **Next**.

Kliknuti **Finish**.

e) Pokrenuti **File Manager**.

Da li se sada pojavio volumen naziva **RAID1_Mirroring**?

f) Desni klik na **RAID1_Mirroring**.

Odabrati **Properties**.

U tabu **General** pogledati **kapacitet (Capacity)**.

Koje su prednosti za RAID1?

Zadatak 7: Kreiranje diskova za RAID5

a) **Ugasiti Windows Server!**

b) Odabrati **virtualnu mašinu** vezanu za **Windows Server**.

Odabrati opciju **Settings**.

U izborniku **Settings** kliknuti na **Storage**.

Lijevi klik na **Controller: SATA**.

Desno kliknuti na ikonu:

Add Hard Disk

Odabrati **Create new disk**.

Za **Hard drive file type** odabrati:

VDI (VirtualBox Disk Image)

Kliknuti **Next**.

Za **Storage on physical hard drive** odabrati:

Fixed size

Za **File location and size** odabrati:

Novi disk nazvati:

RAID5_A

Za **veličinu diska** odabrati **50MB** (Desno upisati **50,00MB**)

Kliknuti **Create**.

c) Ponoviti ovaj postupak i dodati diskove:

(**veličina diskova neka bude 50,00MB!**)

RAID5_B

RAID5_C

RAID5_D

d) Koliko je **minimalno diskova** potrebno da se ostvari **RAID5**?

Komentirati u bilježnicu!

Zadatak 8: RAID5

a) Pokrenuti **Windows Server** operacijski sustav.

Kliknuti na **Start**.

Ulogirati se kao korisnik koji ima administratorske ovlasti.

b) Pokrenuti **Server Manager**.

Kliknuti na **Tools** opciju.

U padajućem izborniku odabrati **Computer Management**.

Pod dijelom **Storage** kliknuti na **Disk Management**.

Koji su diskovi ponuđeni za inicijalizaciju?

Kao opciju „**Use the following partition style for the selected disks**“ odabrati:

MBR (Master Boot Record)

Kliknuti na **OK**.

Diskovi (**Disk5, Disk6, Disk7 i Disk8**) su inicijalizirani.

c) U Disk Managementu desni klik na **Disk 5**.

Odabrati opciju:

New RAID-5 Volume

Kliknuti **Next**.

Pojavio se prozor u kojem je lijevo selektiran **Disk5**.

Dodati još **Disk 6, Disk 7 i Disk 8** da bi ostvarili **RAID5**:

Lijevo odabrati **Disk 6, Disk 7 i Disk 8** te kliknuti **Add**.

Kliknuti **Next**.

Za **drive letter** odabrati slovo **P (kao Parity)**.

Kliknuti **Next**.

Ako nije označena, označiti opciju „**Perform a quick format**“.

Ostale opcije neka budu:

File system: **NTFS**

Allocation Unit size: **Default**

Volume label: **RAID5_ Parity**

Kliknuti **Next**.

Kliknuti **Finish**.

Koja se poruka pojavila!

Zašto?

Komentirati u bilježnicu!

Kliknuti **Yes**.

d) Pokrenuti **File Manager**.

Da li se sada pojavio volumen naziva **RAID5_Parity**?

e) Desni klik na **RAID5_Parity**.

Odabrati **Properties**.

U tabu **General** pogledati **kapacitet (Capacity)**.

Koje su prednosti za RAID5?

f) Čemu služi **paritet**?

Zadatak 9: Spanned Volume

- a) Koja je razlika između **RAID-a 0** i **Spanned Volume**?
- b) Na temelju stečenog znanja napraviti **Spanned Volume**.

Zadatak 10:

- a) Nasnimiti neke podatke na svaki od stvorenih RAID-ova.
- b) Simulirati prestanak rada nekog od **diskova** te gledati kako to utječe na pohranjene podatke.
- c) Čemu služe opcije **Break Mirrored Volume**, **Remove Mirror** i **Delete Volume**?

Zapisati u bilježnicu!

Provjera znanja:

- 1) Čemu služi Diskpart alat? (1 bod)
- 2) Koje su karakteristike za RAID0? (1 bod)
- 3) Koje su karakteristike za RAID1? (1 bod)
- 4) Koje su karakteristike za RAID5? (1 bod)
- 5) Kako se radi konverzija diska iz Basic u Dynamic? (1bod)
- 6) Što je to Spanned Volume? (1bod)

Ocjene: 6 bodova = 5 ; 5 bodova = 4 ; 4 boda = 3 ; 3 boda = 2 ; <3 boda = 1